

Використана література

1. Дмитриченко Л. И. История экономических учений: Учебн. Пособие / Л. И. Дмитриченко. – Донецк : «КИТИС», Дон Гу, 1999. – 452с.
2. Кужельний М. В., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / М. В. Кужельний, В. Г. Лінник. – К. : КНЕУ, 2001. – 334.
3. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні : основи та практика: Навч. посібник / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 576 с.
4. Лишиленко О. В. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібник / О. В. Лишиленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 215 с.
5. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / За ред. Г. Н. Климка. В. П. Нестеренка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вища школа. – Знання, 1997. – 743 с.

УДК 657.411

Ніна Гурська, ст. гр. БФм–51, Тетяна Королюк, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЕКОНОМІКО-ОБЛІКОВА СУТНІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Nina Hurska, Tetiana Koroliuk

ECONOMIC AND ACCOUNTING ESSENCE OF OWN CAPITAL OF THE ENTERPRISE

Термін «капітал» походить від лат. capitalis – «головний». У цьому значенні цей термін починає вживатись з XII ст. Спочатку капітал ототожнюють з найбільш поширеною формою – грошима. Але гроші самі по собі не є капіталом. Тільки за певних історичних умов вони перетворюються на капітал.

Багато економістів, вчених досліджували суть власного капіталу, серед них: італійські – Л. Пачолі, Н. де Анастасіо, французькі – Л. Батардон, Ж. Андре, Ж. Дюмарше; німецькі – Ф. Ляйтнер, В. Рігер, російські – М. Лунський, М. Блатов, Р. Вейцман, І. Галаган, М. Кіпарисов, Є. Сіверс та ін. [4].

З точки зору політекономії капітал є вартістю, яка має властивість самозростати, приносячи так звану додаткову вартість.

Представники класичної політичної економії (А. Сміт, Д. Рікардо, Ж. Сей та інші) визначали капітал сукупністю матеріальних благ, що задовольняють людські потреби в зростанні вартості. Тобто капітал ототожнювався із засобами виробництва. Подібні уявлення характерні також для неокласиків (А. Маршала та інших), а також деяких сучасних економістів (П. Самуельсона, С. Фішера та інших).

Марксистська економічна теорія трактувала капітал як сукупність певних виробничих відносин людей, властивих для системи найманої праці, тобто відносин з приводу привласнення власниками засобів виробництва результату неоплаченої праці найманих робітників (так званої додаткової вартості). У цьому трактуванні капітал – це носій відносин з експлуатації найманої праці капіталістами.

Сучасний монетаризм (М. Фрідмен та інші) ототожнює капітал з грошима або їх замінниками – кредитними грошима, які у своєму русі (обороті) приносять дохід, тобто, з цієї точки зору, капітал – це багатство, яке існує в формі грошей.

Нарешті, прихильники маржиналізму (представники австрійської економічної школи та їх сучасні послідовники) вважають, що капітал – це все, що приносить дохід як результат різної оцінки окремими економічними суб'єктами існуючих і майбутніх економічних благ [2].

На думку Р. Хом'яка власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань, а власний капітал відображає суму, яку власники (засновники) передали в розпорядження підприємства як внески чи залишили у формі нерозподіленого прибутку, або суму, що її підприємство одержало у своє розпорядження ззовні (від інших підприємств) без повернення.

Капітал в багатьох літературних джерелах та безпосередньо в роботах В. Завгороднього, А. Коваленко, С. Голова і інших розглядається в загальних рисах. Більш інформативно та структуровано підійшли до вивчення категорії «капітал» такі вчені, як І. Яремко, В. Сопко, В. Соколов. Детальне вивчення зазначеної категорії, її інформаційної сутності і представлення як об'єкту обліку, за допомогою якого повинна формуватися повна і достовірна інформація необхідна для ефективного функціонування та управління підприємством.

Р. Алборов розглядає власний капітал як сукупність вкладів учасників (власників) в майно при створенні організації для забезпечення її діяльності в розмірах, визначених установчими документами.

А. Загородній і Г. Партин під власним капіталом розуміють сукупність економічних відносин, що дозволяють включити в господарський оборот фінансові ресурси, які належать або власникам, або самому господарюючому суб'єкту.

О. Литнев пропонує трактувати поняття власного капіталу з позиції вкладеного власниками капіталу: «Власний капітал – це вартість майна, вкладеного (інвестованого) власником у підприємство».

З цієї точки зору більш повне визначення надає О. Філімоненков, який представляє власний капітал як власні джерела фінансування підприємства, які без визначення строку повернення внесені його засновниками або залишені ними на підприємстві із суми чистого прибутку. Таке тлумачення більш точно відповідає принципам формування власного капіталу і пояснює джерела його фінансування.

В. Ковальов пропонує трактувати власний капітал як аналог довгострокової заборгованості підприємства перед своїми власниками. Але дане твердження не має на увазі його буквальне розуміння, оскільки підприємство не має зобов'язання повернути кошти власникам; останні можуть отримати певний еквівалент вкладених ними коштів або через механізми ринку (наприклад, отримання дивідендів), або після ліквідації підприємства [1].

Визначення терміна «власний капітал», які подаються різними вченими-економістами, відрізняються не дуже істотно. Але, водночас, тлумачення поняття «власний капітал» в бухгалтерському обліку істотно відрізняється від тлумачення цього поняття в інших економічних науках. Оскільки для економічних наук власний капітал – це фінансові ресурси, що вкладаються в частину активів, та відображені у пасиві балансу підприємства.

Поняття «власний капітал» не має однозначного визначення. Це зумовлено його різноспрямованими функціями, які визначаються наявністю декількох суб'єктів економічних відносин, що мають різні інтереси стосовно власного капіталу. Цими суб'єктами є власники (засновники), кредитори та держава або муніципалітет. Відповідно до інтересів власників (засновників) сума власного капіталу відображає обсяг їх прав. Для кредиторів власний капітал засновника(ів) виступає критерієм оцінки його (засновника) надійності та гарантом виконання підприємством своїх зобов'язань. Стосовно державного та муніципального інтересу відносно власного

капіталу підприємства, то він полягає у зміцненні стабільності підприємства та його розвитку в інтересах всього суспільства [3].

Отже, підсумовуючи вищенаведене, можна дати узагальнене визначення власному капіталу: «Власний капітал – це загальна вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які інвестуються у формування активів підприємства».

Використана література

1. Аракелян А. Г. Теоретичні підходи до визначення категорії «власний капітал» [Електронний ресурс] / А. Г. Аракелян, Т. Б. Кузенко // Режим доступу : http://www.rusnauka.com/10_NPE_2011/Economics/3_83130.doc.htm
2. Облік власного капіталу [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://referatbank.com.ua/referat/2.php?id=5380&p=1>.
3. Сопко В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства [Електронний ресурс] / В. Сопко // Режим доступу : http://bo.com/book_354_glava_7_2.html
4. Сутність і характеристика власного капіталу, його склад та оцінка [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://stud24.ru/accounting/sutnst-harakteristika-vlasnogo-kaptalu/483968-1872726-page1.html>

УДК 336

Марія Кльоцко, ст. гр. БФм–51

Науковий керівник – к.е.н., доцент Синькевич Н. І.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОБҐРУНТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Mariia Klotsko

JUSTIFICATION OF THE FINANCIAL EFFECTIVENESS OF FIXED ASSETS USE AT THE ENTERPRISE

В сучасних умовах господарювання, нестачі фінансових ресурсів, банкрутства та ліквідації суб'єктів господарювання, а також враховуючи високий рівень морального й фізичного зносу обладнання підприємств, як ніколи постає проблема найбільш раціонального та ефективного використання їх основних фондів.

Тому актуальною проблемою є визначення ефективності використання основних засобів виробництва з урахуванням оцінки їх технічного стану, використання та виявлення резервів їх підвищення, а також виявлення найбільш важливих чинників, які впливають на зміну рівня використання основних фондів суб'єктами господарювання.

Будь-який виробничий процес може здійснюватися лише за допомогою певних машин, обладнання, які розташовуються в певних приміщеннях. Матеріальною основою цього процесу виступають, насамперед, засоби праці, які характеризують технічний та економічний рівень розвитку суспільства й виступають необхідним елементом виробництва, обігу та надання послуг. На підприємствах сукупність застосовуваних засобів праці набуває економічної форми основних виробничих засобів. Основні фонди – одна з найважливіших частин і засобів виробництва.

Згідно з Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств» застосовують укрупнену групову класифікацію, згідно якої основні фонди підприємства поділяються на чотири групи.